

LO MESTRE TITAS

10 DE MARS!

ALS MARTIRS DE LA TRADICIO

EN esbelta com un xipré y arrogant com un cedro; olorosa com un lliri y perfumada com una mareselva; hermosa com una rosa y matisada com un clavell; modesta com una viola y constant com una sempreviva voldria que fos la flor que ab mas mans tremolosas vull col·locar en la carinyosa corona que la Causa Carlista, cuberta avuy ab los ropatges del orfe y ab las tocas de la viuda, va á teixir pera rodejar los amorosos brassos de la solitaria creu, que ampara, consoladora, la freda llosa de vostra tomba.

Mes ni vaporosa com lo pensament, ni transparent com la llágrima, ni dolça com la pregaria podrá ser la que vos oferesch jo, miserable escriptor, qual lira trencada y á bossins fetas sas cordas armoniosas, ni puch polsar ni produhir pot ella, la infelís, un débil só que, mesclantse ab las cadencias del eco al passar sobre vostres ossos venerants, formés una harmonía que agermanant los udols desesperants del combat ab los salms reposats de l'Esglesia, constituís lo digne y heróich poema de vostre varonil y cruent sacrifici, realiat per los més sants y generosos impulsos del cor humá.

Jo, que no hi pogut veurer ab los ulls de la materia l'acte heróich de vostre martiri; jo, que no vos he vist caurer, al descriure la mort sobre vostres caps altius, las curvas invisibles de sa simbólica dalla; jo, que mentres vosaltres lluytavau per la fé de Recaredo, entretingut en jochs infantils, ni sisquera podia ma verge intel·ligencia comprendre la grandesa de vostre sacrifici, no menys heróich que 'l de Guzmán en Tarifa y 'l dels Crusats en los plans de la Palestina; jo que no he tingut lo més alt honor del cavaller cristiá, que es lo de cloure los morats ulls d'una víctima gloriosa de son 'deber sagrat, ¿qué puch dedicarvos que de vosaltres sia digne, si sou tan grans que vostras solas cendras forman la historia d'un poble?... ¡L'història d'un poble noble com Carles I, sant com Ferrán III, heróich com lo monarca Conqueridor, pensador com lo rey Sabi, gran

com lo segón dels Felips, é immortal com la primera de las Isabels? Cap idea joh fills de Pelay! cap idea ha triomfat de l'humanitat, sino quan á la predicació del apóstol ha seguit lo sacrifici del martir. La mateixa Creu, no va vencer al Olimp fins que son diví Panegirista sellá ab sa sanch hermoíssima la Relligió de la llibertat y del amor.

Pera ser santa y creguda la nostra necessitava vostra sanch, que generosos oferireu y copiosa donareu á borbolls sortint de la ferida oberta pe'l projectil clavat en vostre cos ignocent.

Tots los sabis han reconegut en la sanch vessada una veu que, ó com la del mártir, aplaca, ó com la d'Abel demana venjansa: la que vosaltres donareu abdos las reuneix. Aplaca, demana perdó per los matadors que la lley de quintas feu forsosos; demana misericordia per los enemichs del altar de Cristo y de la patria dels Concilis.... pero també demana venjansa; venjansa espanyola, justicia catalana, prompte, enérgica, complerta, per aquells que trepitjaren nostra fé eterna y feriren ab sanya d'infern l'august cor de nostra Patria, de nostras tradicions, de nostre natural modo de ser, que 'ns distingeix de tot lo mon, que 'ns fa superiors a tots, que fa, en una paraula, temut lo lleó de nostre escut, poderosa la torre de Castella, respectadas las cadenas de Navarra y venerables las barras catalanas; que fa admirables nostras lleys y nostres códechs, nostres privilegis y nostres furs; qual patriotisme y qual fé son sanch en Covadonga, incens en l'Alhambra, mestre en Toledo, legislador en Monsó, trono de la Verge en Montserrat y pedestal del Pilar en Saragossa.... ¡Quan grans soul Sí; sou grans; reuniu tot l'heroisme d'Esparta y tot lo valor de Cartago, y al baixar á la tomba, no heu deixat ni un sol poeta ab prou fé cristiana per escriure dignament vostre epitafi.

Vos venjarem, mártirs sublimes, vos venjarem, donchs per aixó viuhem vostres germans, pera lograr aquest fi que perseguireu y pera perseguir lo fi que lograreu; ó 'l triomf ó la mort; la llibertat ó 'l sepulcre. Mentrestant, mentres l'hora solemne s'atansa vigorosa, jo deposito damunt la remoguda terra que tapa vostras despullas, no una flor, que 's marceix, ni un ram que 's passa, sino una pregaria cristiana que ab l'aroma de l'oració puji fins al trono del Deu de las justicias, principi del Univers y fi de l'humanitat.

ROGER DE LLURIA.

SALVE A MARIA

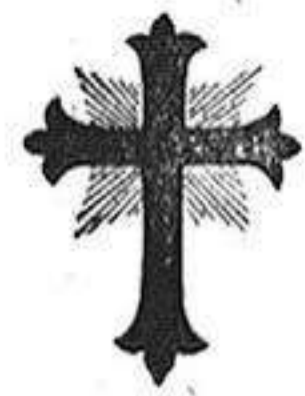
per los carlistas difunts.

Deu salvi per vos l' Espanya
Mare de misericordia
ja que sou vida, dolçura
y única esperansa nostra.
Deu vos salve, á vos clamem
pels fills que la Patria plora.
En aquesta vell de llágrimas
som desterrats fills que anyoran
la vinguda del seu Rey
sospirant perque no tornan
las sagradas Tradicions
segur bálsam d' aquest poble.

Ea, donchs, sent advocada
d' eixa Nació que os adora
los vostres ulls compassius
gireu envers qui os invoca,
y després d' aquest desterro
pogam gosar de la Gloria
mostrantnos vos á Jesús
fruyt que ha estat redempció nostra
per quals mérits demanem
pia, clement, Mare dolça,
que un día 'ns trovem plegats
ab tots los que han mort per l' honra
de la Patria, y del Altar
que sens dubte també 'ns volen
junt ab vos á dalt del Cel
y junt ab Jesús fill vostre.

LO SENSOMNIER DEL RIGAT.

A. M. D. G.

ORACIÓ

¡Senyor Deu misericordiós! Per intercesió de vostra Santíssima Mare la Inmaculada Verge María, Mare nostra y advocada dels espanyols, concediunos un PRÍNCEP celós de vostra gloria y de la felicitat de la Patria ferida cruelment en sa Fé, arruinada en son patrimoni y tacada en son honor y en sa honra per l'enemich més vil d' Espanya y de nostra Santa Lley, lo liberalisme.

¡Sagrat Cor de Jesús!—Ohiunos.
¡Verge de Montserrat!—Salveunos.
¡Oh Pare Celestial!—Aculliu en la Eterna Sió las ánimas dels que han mort en defensa de la Patria.
Amén.

UNA creu trencada á la meytat del camí, crida l'atenció del viatjer. Una llosa mal tallada y sens cap mena d' inscripció, que oculta no obstant una tomba. La molsa vesteix sas trenca-duras, la farigola creix á son costat, á sos peus s'alsa un roser, quals aromátichs olors puján al cel entre 'ls cants dels

rossinyols que reposan en sas brancaes, emblema del ánima que hi puja entre las pregarias de sa boca y el perfum de sas virtuts.

¡Viatjer, descubreixte! Es la tomba d' un mártir.... En días tristíssims per la Patria, deixá á sa esposa y á sos fills en mans de la Providencia, cambiant soñ amor y son carinyo per altre amor més noble y altre carinyo més sublim: l'amor á la Patria y el carinyo á la Tradició.

El fusell y la bayoneta foren sos companys per un quant temps, fins que punyal traydor obrí son pit valent y generós.

Visqué com un Sant, lluytá com un héroe, morí com un mártir....

¡Viuda sens espós, órfens sens pare, no ploreu! La víctima vos deixá en las mans de Deu, y la Providencia no pot desoir als que per Ella moren. Las cendras del mort cridan venjansa, y nosaltres vos venjarém.

¿Que no? ¿Que no ho volem? ¿Que en cor carlí no hi caben las venjansas?...

¡Sí, sí! Vos venjarém!
Tornarém á la lluyta y salvarém á la Patria, oferint en son altar cent mil vidas més, si ab ellas podém salvarla.

Aquesta será nostra venjansa....

VALCARLOS.

Recordém, sí, estimats deixebles, en lo día d'avuy, lo que representa pera tot home sá de cor, la festa fúnebre que la Espanya Tradicional celebra, cumplint ab vera satisfacció la voluntat d' Aquell que desde 'l desterro regna de fet en nostres cors.

Fá més d' un sigle que la revolució, adoptant totas las posiciones de son diabólich ingeni, ve descarregant sobre Espanya los cops de sas eynas destructoras; y si be l' ha despullada de son brancaes y fins li nega l' aigua per assahonarse,

li queda encara sava redemptora pera retornar á sa antiga ufanó.

La festa d' avuy, aniversari de la mort en lo desterro de la primera víctima de la Revolució, en Carlos V., ens mostra en sa senzillés la diferencia de sentiments que inspiran á las dos monarquías del tot antitéticas: la de la Revolució impía y la del Desterro; la del Lliberalisme anatematisat per la Iglesia, y la de la Tradició.

La Monarquía revolucionaria, fá despreci de la Lley de Deu y seguint los instins no refrenats del home, pren la vida terrena com el tot de son objecte, no vol veure un més enllá, per lo qual fá ús de la deshonor, de la infamia y fins del crim si aquest pot conduhirlo al fi que 's proposa; per aixó 's veu precisada á premiar, ó millor dit, á comprar aduladors y servidors pera que sían lleals.

La Monarquía Tradicional, té per objecte de totas sas accions á la Relligió Santa que refrena 'ls mals instints y dona forsa pera resistir la embestida del esperit del mal á fi de no trepitjar la justicia ni escarnir la veritat. Y á aixó 's deu que la Monarquía Tradicional siga la forma de govern y 'l sistema que més entusiastas hagi tingut entre 'ls sabis prínceps de la Iglesia nostra Mare.

Nostra festa tradicional del 10 de mars, instituída per D. Carlos, es una especie de llas que uneix en un día las oracions de tots aquells que, plens de abnegació, están disposats á cumplir lo á que venim obligats los que militém en una Comunió calificada per Lleó XIII de únich partit netament católich que existeix en lo mon, y també pera posarnos en comunicació espiritual ab aquells que derramaren la seva sanch, abandonant eix mon miserable ans de deixarse empastifar per las teorías hipócritas de la monarquía revolucionaria.

Aquesta festa, ens diu clarament la fé que informa á la Monarquía Tradicional y 'l conjunt de creencias relligiosas que atesora y sa sumissió á las doctrinas del Pontificat.

També 'ns recorda las proesas y sacrificis portats á cap per aquells héroes que, plens d' abnegació y sacrifici, sucumbiren gloriosament en defensa de la Patria.

Y 'ns diu també aquesta festa y es: que al venir Jesucrist al mon á portarnos el més preuhat dó que ha concedit al home, al pendre carn humana pera sufrir y morir á mans dels mateixos que venia á redimir, portá un objecte molt més gran que 'l de complaure als que seguían sa Santa Lley; volia també salvar als que l'aborrián y renegavan d'Ell, fent extensiu á tots los homes en las gracias del seu Sacrifici.

També, donchs, la institució de la festa del 10 de mars, te una extensió inmensa; no sols inclou als que han mort batallant sota 'ls plechs de la bandera de Don Carlos, sino á tots los que han mort defensant la Patria en diferentas ocasions, y fins als que han mort combatentnos, pero hagin mort ab la gracia del Senyor.

Femnos ben bé cárrech, donchs, del esperit altíssim del Rey al instituir aquesta memorable diada, en que 'ns demana que aixequem nostras oracions al Totpoderós perque alcansin misericordia tots los que vessaren la sanch en defensa de la Tradició, y al mateix temps aculli al Cel á las innumerables víctimas sacrificadas en llunyanas terras, que hem perdut deshonorosament per culpa dels vilis espanyols que han arruinat l'Espanya.

Recordém, sí; recordén: los fets passats y presents, y preguém al Cel perque presti forsa á qui no 'n tingui y conservi las que sentim en nostre pit, á fi de que quan qui pot manar, mani, ens trovi disposats al sacrifici al igual que aquells per qui estém pregant avuy d'un modo especial.

LO MESTRE VELL.

ALS MARTIRS DE LAS Tradicions, y del honor patri.

Catalans; tot pregant per los martirs que finiren lluytant com atletas, dediquemlos lloansas tendretas ab coronas de palma y llorer; puig, encar que la féra bramoli y vomiti ab despit vil escoria, no pot élla robarlos la gloria que guanyaren, cumplint son debér.

De las dolsas regions del Empiri se 'ns contempla, en eix jorn d' anyoransa, despreciém tota folla gaubansa ab qu' ens brindi 'l serpent lliberal; y al devant de la tomba dels héroes inclinant ab fervor nostra testa, mes cufoya que d' eura y ginesta, teixirém la garlanda inmortal.

Si en defensa del lema mes noble que als impíos espanta y aterra, un briós y potent crit de ¡guerra!! ha sentit nostra invicta nació, es que, junts, s' han alsat á lliurarla del jou trist que 'ls ingrats la oprimian, els bons fills; y sa vida, oferían, ventetjant el magnanim penó.

Ans per Deu que per tot, se llsensaren al combat, mil legions de fills dignes qual divisa esglayava als malignes estimbantlos al fons del avern; ab la pensa ben ficsa en la gloria sublimes gestes, ensemps realisaren, y, morint, dolsa vida trovaren en lo cel, al costat del Etern.

Inclinemnos devant la mortalla dels que fóren, Castells, Ollo y Rada, y altres mil de la noble maynada que sigué de son Rey tendre espill; admirém al brau Zumalacárregui Lerga, Elió, Francesch y l' Ortega, y altres génis, per qui Espanya prega, cumplint ordres del magne Capdill.

Pera veure ennoblida la Patria combatireu ab gran valentía, procurant benestar y armonía en contacte ab lo Dret y las lleys; y deixant del casal la tendresa acceptareu penosa campanya, pera fer ben felís á la Espanya com va serho, tenint dignes Reys.

Descansau en la fossa, braus martirs, puig deixareu valenta nissaga que jamay tira enrerra, ni amaga lo seu rostre devant l' enemich; deixondeuvos al cim de la Gloria disfrutant de la eterna bonansa, que, als vivents, sols nos resta esperansa de que finin lo plany y el fatich....

Descanseu, reposéu també, génis que finireu lluytant com á féras onejant las gloriosas senyeras com sab ferho el soldat espanyol; en Zabala, Villahamil, Santocildes, en Margallo, Vara, Eloy Garcia, ¡per vosaltres preguém en eix día! ¡per vosaltres vestím tambe dó!

Hem tingut un sens fi de desastres; ja tothom sab qui son els culpables, els polítichs; aquells miserables enemichs ¡vils! de la Tradició; ¡Gloria als martirs, y guerra als satelits del avern! brilli ja la justicia, y ab sas lleys. máti ja l' avaricia que 'ns causá tan gran humillació.

PEPET DE LAS POMAS.

Y ¿cóm no tributarvos l' óbol de más oracions; cóm no rendirvos l' homenatge de ma admiració profunda; cóm no honrar avuy vostre memoria, si sou y foreu la llegió privilegiada entre 'ls defensors de ma Patria?

Vosaltres sou los que al oir en los silenciosos claustres dels Seminaris, los braols de la tempesta revolucionaria; los que al contemplar la irrupció barbre dels moderns Atilas; los que al veurer á sas embronadas caurer los altars y temples, commourers á la Patria y conculcarse los furs incomparables, las lleys seculars, sentireu los cors abrusarse pe 'l foch sagrat del entussiasme religiós y patri; y en alas d'eix entussiasme correreu y volareu á la Covadonga del Carlisme. Que allí hi veigereu, sota la bandera de la Patria que salvá del naufragi y arbolava y arbolá D. Carlos, á tots los bons patricis, aymadors de son Deu, de sa Patria y de son Rey. Allí marxareu, y á las ordres del nou Pelay y á l' ombra augusta de la Bandera Santa, lluytareu contra la lliberal morisma, remembreu los jorns victoriosos del Bruch y de Girona, Bailén y Zaragoza, vos cobrireu de llors y gloria, y morireu al mágich crit de ¡Viscan Deu, la Patria y 'l Rey!

¿Qué us importava l' abandonar las llars y las aulas, la carrera y 'l pervindre; qué us importava cambiar la clásica llibrea ab la marcial boina, la retirada vida del seminari ab la bulliciosa del camp, la ploma ab lo fusell, si, heroichs y valents, obehíau al crit viril de vostra conciencia que vos cridava á defensor la Patria y la Religió?

¡Salve, llegió tebana del Carlisme! Jo vos saludo en nom dels entusiastas carlistas; jo diposito damunt vostra tomba gloriosa, la corona formada per mil cors que, junts, al Cel lo perfum de sas oracions enlayran, perque l' Etern recompensi vostra abnegació y sacrifici.

¡Salve, llegió tebana del Carlisme! Ab lo recort de vostra memoria, de vosstras gestas y martiris fortaleixeu nostre ánimo, y aviveu el caliu del amor al Carlisme que guspireija en nostres cors.

¡Dormiu eu pau, mártirs de la Causa, dormiu lo somni dels justos, lo somni del Senyor!

No vos alseu de vosstras fossanas per veurer á la Patria y si en ella hi teniu imitadors; no, no vos alseu, que 'l foch de la ira y de la vergonya enrogiria vostres rostres, y ayrats tornariau á baixar á la tomba....

Avuy, allí ahont vosaltres sentireu lo crit de "Desperta ferro"; ahont se vos instava un día á defensor los furs de D. P. y R., y ahont se vos inculcava l'idea veneranda del Carlisme, avuy, lo Govern preten ferhi ressonar lo crit fatídich y masónich, lo crit de *L'aisser faire*, (1) y 'ls pobres continuadors vostres, tenen de tirar cendra al foch que fa palpar d'alegría losseus cors, lo foch del Carlisme. Y no es que la Revolució hagi cessat en sa nefanda obra; no es que 'l lliberalisme no empanyi nostra bandera; no es que á Deu, á la Patria y al Rey no se 'ls insulti, no; es (se diu) que 'ls temps (?) passan.... ¡las cosas se mudan! y á la comparsa dels senyors Temors y Prudencia tot deu sacrificarse.

Basta, que mas complantas insultan vostra memoria sagrada.

¡Dormiu en pau! y al bon Deu pregueuli ¡oh martirs! que retornin vostres jorns gloriosos, y que vosostros continuadors puguin retornar los dias de ventura per son Deu, sa Patria y son Rey.

En tant, dormiu lo somni dels justos y deixau que honrem vostra memoria esplendorosa.

¡Salve, llegió tebana del Carlisme.

PERE DE LLEALTAT.

(1) *L'aisser faire*, equival á allunyar lo clero de la política y aquesta es la consigna masónica.

ALS MARTIRS CARLINS DELS SEMINARIS

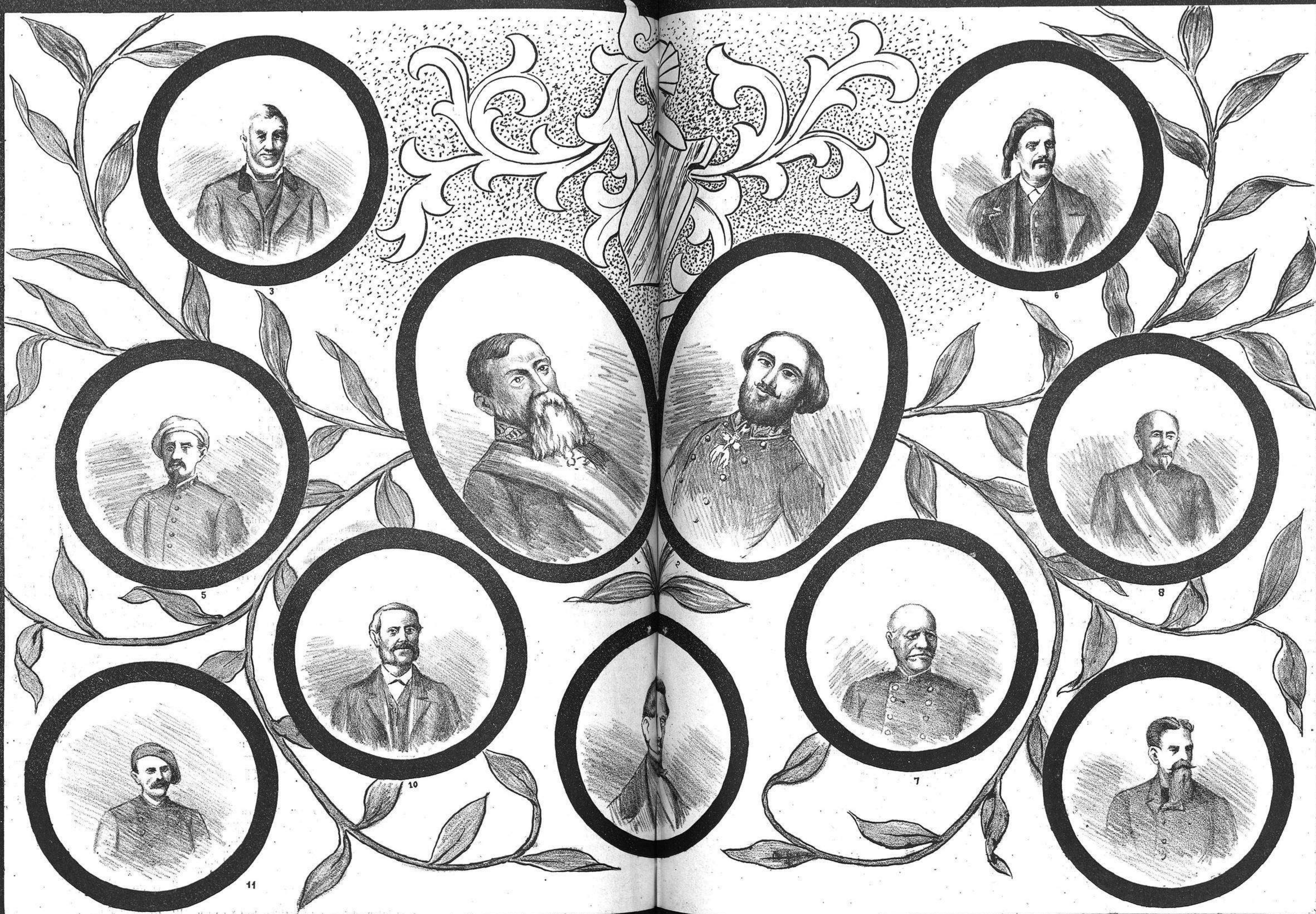
Angels recullen y plahuen á Deu y floreixen en lo Cel.

ALVE, llegió tebana del Carlisme! Jo 'm postro avuy al peu de vostra tomba gloriosa; jo vinch á depositar sobre d'ella una corona, no d'eixis que 's desfullen, no de flors que 's marceixen ó de llágrimas que s'evaporan, sino d' oracions humils y ferventes, que son las que 'ls

NOSTRES RETRATOS

(VEGIS LAS PÁGINAS 4 Y 5)

- 1 S. M. DON CARLOS V.
- 2 DON CARLOS VI, Conde de Montemolín,
- 3 D. Joan Castells.
- 4 D. Marcelino Gonfaus (á) Marsal.
- 5 D. Joan Francesch.
- 6 D. Geroni Galcerán.
- 7 D. Domingo Massachs.
- 8 D. Francisco Alemany.
- 9 D. Joan Camps.
- 10 D. Joseph Freixas.
- 11 D. J. Vila (Vila de Viladrau).

JUSTICIA LLIBERAL

Als màrtirs de Montalegre.

Petonejant la costa llevantina,
van escampant las flors de la bosquina
primaveral perfúm;
¡Montalegre!.. quan fit á fit t' oviro,
ab ¡ays!.. com los dels màrtirs sols respiro....
de sanch sento farúm!..

Gran nom qu' al lliberal fá abaixá l' rostre;
puig cap assassinat com fou lo vostre
lo mon jamay l' ha vist;
desde 'l jorn que innocent sanch lo tenia,
son nom sense rezel li cambiaria....
¡li diria, Mont-trist!

¿Qui no sab qu' en aquí sers venerables,
un grapat de sayóns y miserables
va ferlos presoners....
y després d' un honrós concell de guerra,
los van fer mosegar aquella terra
los héroes del Progrés!..

¡Justicia lliberal!.. ¡Lley inviolable,
qu' assassinas al vell y venerable
y al innocent jovent!..
¿No tremolan ta vara y ta balansa?..
¿Y no tems que las rompi sens recansa....
un bufarull del vent?..

Los bons badalonins avuy os resan;
puig vostres morts encar com llosas pesan
demunt de los seus cors;
no os dolgui l' haber mort, puig dalt la gloria,
en vostres fronts honrant vostra memoria
sens dupte hi brollan llors.

Com estrella d' argent qu' en nit serena,
de bells raigs diamantins l' espay omplena
il·luminant arréu,
també en lo peu mateix de vostre fosa,
hi brilla una altre estrella mes hermosa...
la estrella de la Creu.

Com á braus cristians, nissaga forta,
lo caminant qu' al pas allí lo porta
os resa en lo camí;
com á màrtirs jamay no os abandona
y os mostra ab son brancám verda corona
lo roure gegantí.

¡Oh victimas del vil llivertinatje!..
ja 'ls carlins del meu poble en romiatje
vindrem á aqueix sant lloch,
resant y ab la tristesa aterradora
del que sent la corneta esglayadora
que toca á rompre 'l foch.

Si; assassinats vau ser, ¿voléu venjansa?..
vostre sanch fou la nostra y sens recansa
cumplint la nostre lley,
ó os venjarém un jorn en la campanya,
ó morirém també por nostre Espanya,
per Deu y el nostre Rey.

RAMÓN NIUBÓ Y AYMERICH.

Badalona, mars de 1899.

UN MORT.... AB VIDA

La premsa lliberal va dir un día
que 'l Carlisme era mort, que no vivia,
que havia passat ja á la eternitat,
que d' ell tan sols un recort ne restava
y encar aquest recort los inspirava
horror, perque 'ls mentava lo passat.

¡Los lliberals horror!... Es po 'l que tenen.
Avuy, ells; espantarnos sols pretenen,
pro no ho logran pas, no, viva Deu.
¿Voleu que 'ls que lluytaren en dos guerras
sentin, de nou abandonant sas terras
y sas casas, un defalliment greu?

¿Penseu que 'ls que, imperterrits, desafiavan
la lliberal canalla y presentavan
son pit per blanch dels fusells enemichs,
deixarán al olvit una bandera
que Don Carlos tremola ab ma certera
y 'ns costa tanta sanch y tants fatichs?

No, no, jamay. Los que un día lluytaren
voldrán lluytar demá; y si juraren
morir pera la Patria, be ho farán.

Deixeu que lo Rey diga: *L' hora es dada.*
deixeu que 's senti lo toch de llamada
y á la una en lo camp se llensarán.

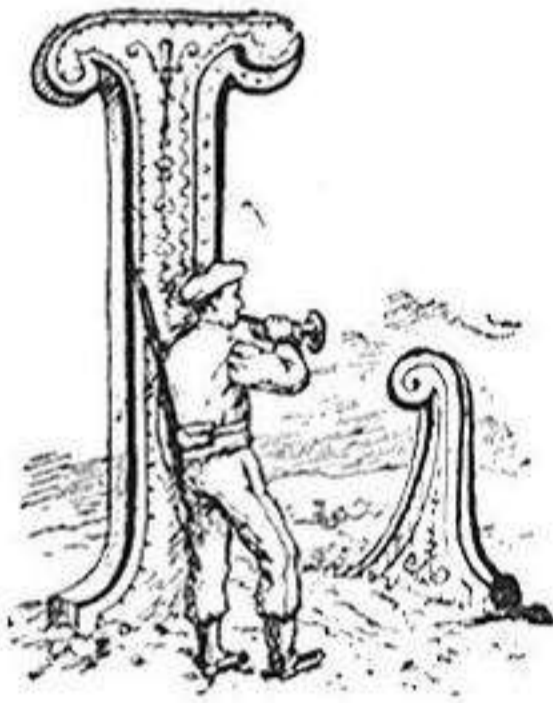
Y si los que moriren en batalla
la Patria defensant, l' alba mortalla
poguessin de sa fossa abandonar,
á la lluyta altra volta 's llensarian,
de nou la seva sanch derramarian
en defensa del Trono y del Altar.

No es ja 'l Carlisme un mort.... Es una fera
que 's precipita en rápida carrera,
que 's sent venir, que 's toca.... y que no 's veu.

Lo Carlisme no es fera; es esperansa
que ve com un dols iris de bonansa
á restablir lo ver regnat de Deu.

ABEL.

LOS MÁRTIRS DELS "TRES ROURES"

Lo día 17 del próxim novembre,
cumpliran 77 anys que 24 in-
defensos cristians, habitants
de aquesta ciutat, foren cruel
y bárbarament assassinats en
lo siti anomenat "los tres rou-
res" (entre Manresa y Casa
Massana, camí de Barcelona)
sols per lo crim de ser entusi-
astas defensors de la veritat
y del sacrossant lema Deu,
Patria y Rey.

¿Qui no sent en son pit un sant odi, al sentir rela-
tar un atentat tan salvatge?

Hem vist dependres dels encesos ulls de nostres
pares y avis, llágrimas de ternura y dolor envers los
màrtirs, al recordar aquella trista jornada en que fo-
ren aquells virtuosos ciutadans arrancants de sas
llars pe 'ls soldats al mando del infame Rotlen en
aquella nit luctuosa y assassinats fingint la presencia
del enemich.

Lo criminal crit de: *Deshaceos de esta canalla llen-
sat per Rotlen fou la senyal d' extermini, y al mo-
ment caigueren acibillats de balas los cossos de
aquells infelissos dels que sols pogué escaparne un.*

Los cadávres quedaren insepultos per espay de
tres días, sent altra voltra profanats per uns crimi-
nals y desanimats que mereixian la forca.

Després d' eixos tres días, foren sepultats en lo
vehí cementiri de "La Guardia," y desde allí, trasla-
dats en fúnebre professó á la Cova de Sant Ignaci de
nostra ciutat lo día 28 de desembre de 1823, sent
grandíssima la admiració al contemplar sos cossos en
estat de conservació inexplicable.

Al 18 de novembre de 1825 foren aquelles 24 víc-
timas trasladadas á un panteó que desaparagué baix
la picota dels vils corifeos del any 1835 de trista re-
cordansa.

Aquí teniu casi tots los noms de las victimas que
desde 'l Cel pregan per nosaltres:

D. Francisco Tallada, de 60 anys, natural de Ta-
marite (Aragó) canonge de la Seu de Manresa.

D. Joseph Bohigas, de 23 anys, natural de Manresa.

D. Francisco de A. Font y Ribot, de 40 anys, natu-
ral de Manresa.

Rnt. D. Ignaci Freixa, de 23 anys, natural de Man-
resa.

Rnt. D. Joan Origoitia, de 80 anys, jesuíta y natu-
ral de l' América del Sud.

Rnt. P. Valentí Oiveras, de 48 anys, Superior dels
Carmelitas, natural de Sant Pere de Torelló.

Rnt. P. Leandre de Palou, de 45 anys, Guardiá
d' un dels Convents de Manresa.

Rnt. P. Félix de Verdú, de 55 anys, ex-guardiá dels
Caputxins.

Rnt. P. Joseph Francisco, de 50 anys, ex guardiá
dels Caputxins y natural de Barcelona.

Rnt. P. Fr. Félix, de 29 anys, caputxí y natural de
Igalada.

Rnt. P. Gerardo, de 48 anys, caputxí y natural de
Barcelona.

Rnt. P. Joseph, de 30 anys, caputxí, natural de Ta-
rragona.

Fray Félix, liech caputxí, de 62 anys, natural de
Berga.

D. Joseph Altimira, de 50 anys, hermano de las
M. M. Caputxinas, natural de Vallformosa.

D. Ignaci Noves, de 55 anys, regidor real y natu-
ral de Manresa.

D. Joan B. Vilaseca, de 53 anys, regidor real y al-
calde elegit, natural de Manresa.

D. Ignaci Font, de 55 anys, diputat real y natural
de Manresa.

D. Jaume Miralles, de 42 anys, natural de Manresa.

D. Joaquim Oliveró, de 53 anys, tintorer, natural
de Manresa.

D. Antoni Camps, de 48 anys, capitá dels exércits
adictes á S. M. R., natural de Manresa.

D. Maurici Brossa, de 65 anys, manyá, natural de
Manresa

D. Magí Fransoy, de 40 anys, sastre, natural de
Manresa.

Descansau en el Senyor, oh innocentas victimas
del naixent Lliberalisme. La Patria ressucitará á la
veritat ben prompte y Espanya será sana y salva.

LO TRABUCAIRE.

Manresa, 10 de mars de 1899.

¡VENIU!

AL VALENT Y VIRTUÓS CORONEL CARLISTA
D. BENET MORLANS.

Demunt vostra fossana,
d' amor y d' anyoransa,
sant martir de la Patria,
endresso un místich cant;
vullau, donchs, escoltarlo,
que 'l sol de l' esperansa
ja á l' horitzó s' atansa,
si avuy venim plorant.

Á Cuba y Filipinas,
floróns de la corona
que avans engalanava
los caps de nostres reys,
robá un poble sicari,
que ab jou vil empresona
d' Espanya á la Matrona,
befant sagradas lleys.

Al fons de la mar jauhen
retuts marins y esquadra,
y á dins de la manigua
cadavres de capdills.....
sí, sí; la Espanya plora
sa gloria trepitjada,
la sanch sens fruyt vessada
de tants y de tants fills.

Plorém de nostra Patria
l' esguerro sobre esguerro
de gent, que 'ns martiritzan
y arrencan nostre cor;
plorém, perquè retorni
corrents de son desterro
lo Rey, que ab bras de ferro
revenji nostre honor.

Plorém, sí, d' anyoransa,
cantant tantas grandesas
dels martirs que moriren
pel Trono y per l' Altar,
y ab himnes en eix dia
torném vostras proesas,
per tot lo mon estesas,
ab gloria recordar.

La Religió de Cristo,
de vos tant estimada,
que 'n mil difícils lluytas
salvareu dels perills,
avuy dins nostra Espanya
se troba endogalada,
como mare trepitjada
per sos bordissenchs fills.

Si un día cap á Roma
volareu per salvarla,
lluytant per lo Sant Pare
com noble paladí,
també després sufrireu
perills per defensarla,
quan féreu respectarla
obrant com bon carlí.

Y el fill, que os ajudaba
seguint ferm la bandera
de Deu y nostra Patria,
de nostra Rey aymat,
morí, com flor besada
pel baf d' inmundia fera,
d' edat en primavera
á Cuba desterrat.

Veniu patriici ilustre,
honor de nostra historia,
sortiu d' eixa fossana,
joyell dels bergadans;
venjeu la nostra rassa
retuda y nostra gloria,

guanyant altra victòria,
com féreu temps avans.

Veniu, ab vostra espasa,
que sempre feu justícia,
porteunos á la lluyta,
lleal entre 'ls lleals,
y ab vostras ensenyansas,
sens taca de malícia,
traurém tanta brutícia
de monstres lliberals.

Veniu... pro no ¡dols somni
del just dins la fossana
dormiu, que encar os vetllan
carlins de cor valent,
que á estols veureu com surten,
si 'l Rey aixís ho mana,
quan sentin la campana
tocant á somatent!

ERMITA DE CORBERA.

Berga, 10 mars del 99.

¡ ALS MARTIRS !

La sanch del mártir, nutreix l' arbre de la Tradició; sens ella la paraula del propagandista 's perdria en l' espay; l' esfors individual seria estéril y la colectivitiat se perdria en las fragositats de la superstició, ó 's despenyaría en l' abism del sofisme.

La sanch del mártir, alenta al fort, y anima al fret; es fré per uns, y espuela per altres; ab la heroicitat estimula, y pel sacrifici dignifica; y una gota de sanch convens més que tota la ciencia dels grans oradors y tots los escrits dels grans pensadors, porque es la veu assombrosa d'una generació sacrificada en aras d' un ideal que la mort del mártir fa etern y sublim quan la bondat de sas afirmacions y la puresa de sa bandera llegendaria lo sacrifici generós del que ab la sanch de son cós sella 'l Rescripte de sa fé, enfront las páginas de l' historia de l' humanitat, que educa las nacions en la esencia de sos principis y en la consciencia de sos debers, pera ser nota armónica en lo concert universal de las rasses y dels pobles.

Lo qui no 's descubreix devant del cadavre trossejat d' un mártir, y resta indiferent á sa imponent presencia, y no 's commou á sa vista, no es un home, porque l'home té una ànima pera sentir y un cor pera plorar; es una fera.

L' historia derrama ja sobre vostres ossos venerants la rosada de la justificació, y pochos son ja 'ls homes que no 's descubreixen ab respecte devant de vostras fredas despullas, muts testimonis de una lluyta de germans. Representeu una época; formeu una rassa. Una idea en lo cervell, un amor en l' ànima, una fé en la consciencia; aquest fou lo tresor que us enriqueix, la forsa que us impulsa, y la llum esplendorosa que guíu vostre camí, pera trovar en son terme una mort gloriosa que fa vostre nom inolvidable.

A la vida de sacrifici devía seguir tant sols la mort de mártir. Aixís fou la vostra.

Cregueru que la patria necessitava una regeneració y vos oferireu en holocaust; Deu l' acceptá. Cregueru en la paraula honorada d' un cavaller espanyol, fereu tot quant pogueru pera convertir en un fet aquella paraula. Cregueru que la fé de vostres pares demanava nous crusats, y las serras de Vizcaya y 'ls boscos de Catalunya foren la Covadonga y 'l baleari hont vos juntareu y des d' ahont vos defensareu.

Y detrás d' aquell poema homerich que ab vostra sanch escrigueru ab set anys de proesas dignas sols d' espanyols, seguí 'l prólech de l' epopeya hermosa que devían realisar los navarros en Lacar, los catalans en Alps, los valencians á Cuenca, pera seguir Somorrostro y Dicastillo al Nort, Igualada y Vich á Catalunya, y en totas parts, demostrant que l' ardor bélich dels Pelayos y els Ferrans, los Sanchos y 'ls Felips, de nou brotava en los Ollo y 'ls Rada, en los Francesch y 'ls Castells, y que la sanch espanyola dels fills del poble, bullí en las venas d' aquells batallons aguerrits y valents que ab iguals bríos lluytaván en los alts de Durango, quan la gloria besava sos fronts, com en las serras de Peña-Plata, portant lo desengany en l' ànima, clavat pe'l cobart punyal de la traició y la villanía. Vosaltres sou aquells que al crit de ¡Visca 'l Rey! entravau ab arrogant fieresa en lo combat, que després seguíu ab calma espartana, ab fredor cristianament estoica, pera morir més tart ab aquell somris de mártir convensut.

La generació present deu agenollarse sobre la revolta terra que tapa vostras despullas, com se descubreix Girona devaat de l' estatua d' Alvarez, Saragossa en front l' imatge d' Agustina d' Aragó, Madrid devant lo recort de Velarde, y Espanya entera devant la sombra d' Isabel de Castella.

¡No hi fa res que no enrotlessin vostras cinturas faixins de seda, ni cenyissin vostres fronts coronas d' esmeraldas! ¡En vostre pit portavau la creu de la llealtat y en vostre cor la corona del martiri!...

Vostre fé, impetuosa com las cataratas del Niágara é inmensa com los plans del desert, os feu ser forts com la torre de Castella y altius com lo lleó d' Espanya.

Sabrem recullir vostra herencia, que 'ns donareu en vostre testament de sanch, herencia de sacrifici y de dolor, digna com vostra generositat y santa com vostra fé.—R.

¡ SOLDAT !

Soldat soch, y m' honro en serho,
soch defensa de la Lley,
soch ajuda de la Patria,
soldat vull ser de mon Rey.

Vida tinch, pro no es pas meva;
brassos tinch, pro no son meus,
y si la Patria 'ls demana
dech donarlos, son seus.

¡Pobra Patria! ab ella penso
constantment, no aymo res mes,
per ella jo donaria
la vida, y mil que 'n tingués

¿Que las balas crusan feras?
¿Que 'l canó llenca un udó?
No hi fa res; que per la Patria
lo morir... es un consol.

¡Que viscan la Fe y la Patria!
¡Que visca Carlos Seté!
la sanch, per aquests afectes
molt gustós derramaré.

Soldat soch y m' honro en serho,
soch defensa de la Lley,
soch ajuda de la Patria,
soldat vull ser de mon Rey.

J. TORNER.

Als mártirs de la Patria haguem volgut dedicar exclusivament lo número d' avuy, pero, precis es que parlém una mica de las cosas de la política palpitant, ja que fins dintre alguns días no podríam ferho.

Nou ministeri

La solució de la crisis ha sorprés á la major part dels espanyols.

La Regent ha cregut convenient cridar á n' en Silvela y aquest ha nomenat lo següent gabinet:

Presidencia y Estat; Silvela. Governació; Dato. Iradier. Hisenda; Villaverde. Gracia y Justicia; Durán y Bas. Guerra; Polavieja. Marina; Gómez Imán. Foment; Marqués de Pidal.

Aquests senyors son los que dirigiran la nau del Estat y 'ls que 's proposan entrar á corre-cuyta al camí de la regeneració.

La veritat es que 'ls nous ministres son de lo millor de la Unió Conservadora y si massa 'm fan dir, el detestable entre ells es en Silvela.

¿Podém esperar d' ells un alivi á las inmensas desgracias que pesan sobre la Patria? No gaire, porque per més bons desitjos que tinguin, toparán ab mil dificultats y obstacles que 'ls farán impotents, sens tenir en compte, además, de que 'ls interessos morals no hi guanyarán res.

Ja veuran los senyors Polavieja, Durán y Bas y Marqués de Pidal, que podém dir que representan en lo ministeri la tendencia moral regenerativa, com, si portan bonas intencions, per més que contin ab l' apoyo de determinadas autoritats eclesiásticas, no passarán al terreno de la práctica per culpa del mateix Silvela, qui no voldrá alborotar lo galliner democràtic per pó de una embestida de las masses lliberals, que no deixan de ser poderosas, políticament parlant.

Recordin nostres lectors que un día publicarem una lámina que representava á n' en Polavieja confeccionant una pomada regenerativa, ab ingredients que no poden mesclarse may, com no podrán fer ali may la veritat y la mentida, lo bó y lo detestable.

Ja veureu com lo general *cristiano y cristino*, se 'ns queda cristino á secas.

Y no es que 'ns faltin probas pera fer semblants afirmacions. Y encare que prescindim de las declaracions de Silvela, que en quant als interessos morals, ja 'ns ha dit prou los punts que calsa, ens basta posar de manifest una sola cosa, y es:

¿Gosará lo ministeri Silvela, de la confiansa del país? No. Y sinó, que probi de fer unas eleccions veritat, com diu, y no es capás de treure una majoría.

De consegüent, comensará ja per fer *pastetas* desde 'l primer moment y, á semblansa del seu compare Sagasta, presentará unas Corts falsas, que farán lo que ell vulgui, si ho logra encara, que no son pas pochos los enemichs que 's preparen á combátre'l en tots los terrenos.

Natural es que 'n Silvela procurarà accontentar ara á tothom, especialment á las Cambras de Comers y Agrícola, á las que passarà la mel pe 'ls llavis, pero, poch viurá 'l que no veurá com lo ministeri promet donar molt per no concedir gran cosa.

Gatzara nocedalina

Ja diguerem la passada senmana que 'l nocedalisme 's desfá com un bolado.

Sabrán de segü nostres lectors, que 'l Emm. Cardenal Cassañas prohibí en sa diócesis la lectura de *El Urbión* y de *La voz de la Patria*. Donchs, aquest últim periódich, orga del nocedalisme rabiós en nostra ciutat, ha sigut també expulsat del partit per un *orden y mando* digne d' un Sultá del Marroch.

En vá han sigut las súplicas y las humillacions y l' arrepentiment de *La voz de la Patria*; res hi ha valgut. Y que l' arrepentiment era franch y veritable, ho provan las paraulas de dit periódich, quan diu:

«Partido Católico Nacional; entierra decorosamente á tu víctima.»

¡Ja t' ho dirán de missas, ja!

Es inútil tot.

Enrédát altra vegada ab Peys y Ordeix,

En el pecat portas la penitencia.

¿Y qué farà en Nocedal sense escolans que li apliquin los incensers al morro? Tan bona ocasió que tenia per passarsen ab en Polavieja.

Si arriba á passar aquest galimatías integrista un mes avants, hauríam vist á n' en Nocedal ministre de Foment, Y ell, y en Polavieja, y 'l Marqués de Pidal, y en Durán y Bas, ¿quins quatre per portar un tabernacle!

Lo Bisbat de Barcelona

Dos eran, en realitat, los Senyors Bisbes que contavan ab probabilitats de venir á Barcelona; tots dos catalans y ab grans relacions y estimats en nostra ciutat. Son, l' Emm. Cardenal Cassañas y el Ilm. Sr. Bisbe de Vich.

En quant al Emm. Cardenal Cassañas, s' ha dit que no podia deixar la Seu d' Urgell per la cuestió d' Andorra, y aixó no es veritat.

Un día ó altre ha de deixar aquella ciutat, puig hi ha altas autoritats eclesiásticas que ho desitjan, y si no es avuy, será demá que aquell ministre de la Iglesia ocupará altres llocs que li están reservats en benefici dels sagrats interessos de la Relligió.

No duptém que l' actual ministeri li será hostil y que la idea de portar al ilustre Cassañas ha perdut terreno, tota vegada que, á més d' altres rahons que no debém dir, hi ha la de que 'l Emm. Cardenal no ha manifestat may ideas conservadoras, y per lo tant pocas simpatías ha de gosar del govern.

Ab lo govern d' en Sagasta, era ja un altra cosa.

Y al efecte recordarem un cas:

Se trobava un día lo sabi Cassañas en lo despaitx d' en Sagasta, á la Presidencia, quan entrá un diputat de la majoría que pretenia, ab insistencia, veure al President, y 'l portar li digué:

—¡Alto! hi ha un Bisbe.

Y 'l diputat se quedá fent antessala.

Per lo vist, la conferencia degué durar molt, porque al entrar lo diputat de marras va dir á Sagasta.

—¡Que interesante conferencia con ese *Obispillo*!

—*Obispillo* has dit?—li respongué en Sagasta. Dintre d' aquest home hi ha la major quantitat possible de Bisbe, y ay de tú, y ay de mí, si aquest *Obispillo* fos president del Concill vinticuatre horas....

De modo y manera qu' en Sagasta coneixia al Dr. Cassañas y sabia y sab lo que val.

En quant al Ilm. Sr. Bisbe de Vich, Dr. Morgades y Gili, uns diuen que, ab la entrada en lo ministeri del Sr. Durán y Bas, es segura la seva elecció pera ocupar la Sede barcelonina, puig son dos amichs que s' estiman de veras.

Altres, afirman que, ja tan vellet, no voldrá deixar la diócesis de Vich ahont gosa de una vida tranquila, es estimat de tothom, coneix ab son propi nom á tots los capellans, y allí es, á més del gefe gerárquich dels fiels, consol dels afligits, lo socorro del necessitat y no hi ha poble ni poblet que no li sia deudor d' algún edifici, ó millora, ó concessió, en fi, qu' es el Bisbe y el Rey de la diócesis.

Jo soch fill d' aquell bisbat y ho sé per experiencia propia. No 's fa res que no se li consulti y es el pare padás en tots los conflictes. La plana de Vich no es prou gran pera recullir las llágrimas dels seus habitants lo día que 'l senyor Bisbe Morgades abandoni aquella diócesis.

¿Ho farà? No ho sabém.

Lo que sí sabém, ó presumim, es que si ve á Barcelona, no li faltarán disgustos que per forsa han de acursarli la vida, ni li faltará feyna pera adobar las *cosas* espatlladas que demanan á crits un prompte y eficás remey y una crossa més llarga que 'l monument de Colón.

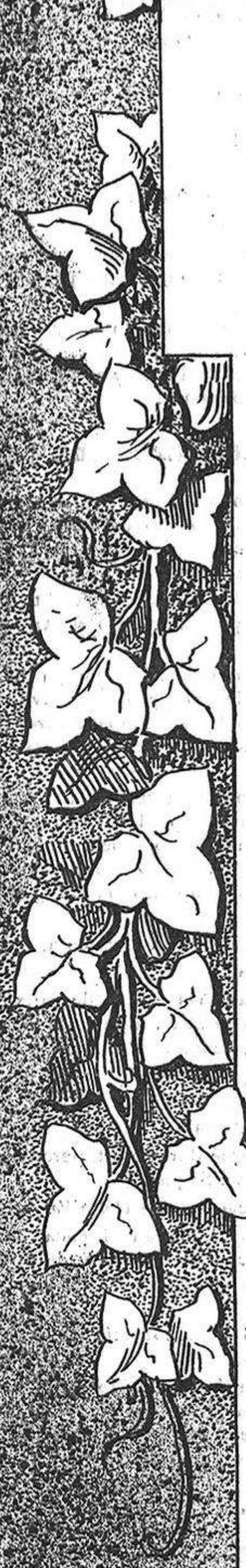
¿Parlo com á fill de Vich?—Que no vingui.

¿Parlo com á barceloní?—Depressa.

Nota.—En un dels números del juliol ó agost del any passat, diguerem que 'l Sr. Bisbe de Vich vindria, (segurement), á Barcelona y sería nomenat Bisbe de Vich, (probablement), lo Dr. Torras y Bages, il·lustrat sacerdot que actualment está donant conferencias cuaresmals á la Joventut Católica.

SAID.

Establiment Tipogràfic, Casanova, 13; Barcelona.

+

A LAS
VICTIMAS
DEL
LIBERALISME
SACRIFICADAS
EN
CUBA Y FILIPINAS

---

*Dormiu en pau, germans nostres;
per vosaltres resa un Rey
que ha jurat morí ó venjarvos...
¡Que vulga ajudarlo Deu!*

